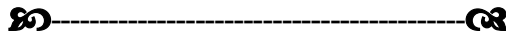

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี
ของนักเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*

THE FACTORS RELATED TO MOTIVATION OF STUDENTS FOR
PHRAPARIYATTIDHAMMA STUDYING UNDER PALI SECTION IN AYUTTHAYA
PROVINCE

พระครูสังฆรักษ์มานพ อคฺคมาณโว

Phrakrusungkarakmanop Aggamanavo

วัดพนัญเชิงวรวิหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Wat Phanan Choeng Worawihan Ayutthaya Province

E-mail: manop_aggamanavo@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป ความสัมพันธ์ และข้อเสนอแนะต่อการสร้างแรงจูงใจ เพื่อส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นงานวิจัยแบบ ผสมวิธี พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ยกเว้นด้านกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยในการบริหารจัดการ ตามทฤษฎี POSDC กับแรงจูงใจในการเรียน พระปริยัติธรรมแผนกบาลีของนักเรียนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กัน สูง ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ปัญหาและอุปสรรค คือ นักเรียนที่มีความสามารถและวัยต่างกัน เรียนในห้องเดียวกัน ทำให้เกิดการเรียนรู้ในห้องเรียนที่ไม่เท่ากัน ข้อเสนอแนะ คือ เจ้าคณะ ปกครองระดับ เจ้าคณะจังหวัดขึ้นไปควรมีนโยบายในการประชาสัมพันธ์เพื่อจัดหานักเรียน เพิ่มเติม

คำสำคัญ: แรงจูงใจ; การบริหารจัดการ; พระปริยัติธรรมแผนกบาลี

Abstract

The objectives of this article are to study general circumstance, the related factors and suggestions for motivation of students for Phrapariyattidhamma studying under Pali section in Ayutthaya province. The methodology is the mixed

* Received April 14, 2021; Revised April 30, 2021; Accepted September 30, 2021

methods. The results showed that the level of students' opinion on the management in overall was at high level. When considered each aspect, all aspects were at high level, except the teaching activity aspect was at the middle level. The factors of management according to the theory of POSDC related in high level to the motivation to Phrapariyattidhamma study under Pali Section in Ayutthaya Province with the significance level of 0.01. The problem was students in the same classroom who have differences of learning ability or ages have the inequality of learning. Suggestion was the Sangha administrators such as Sangha Provincial Governors should have the public relations policy to recruit student.

Keywords: Motivation; Management; Phrapariyattidhamma studying under Pali section

บทนำ

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ามณฑลพายัพ (ช่วง วรบุญโญ) ท่านได้กล่าวว่า บาลี เป็นภาษา ศักดิ์สิทธิ์ที่พระพุทธเจ้าทรงเลือกใช้รองรับหลักธรรมคำสอนที่ทรงทุ่มเทเสียสละศึกษาค้นคว้า ด้วยเวลาอันเนิ่นนานนัก ถ้าภาษานี้ ไม่มีความศักดิ์สิทธิ์อยู่ในตัว ไหนเลยพระพุทธองค์จะทรง เลือกเพราะหลักธรรมที่ทรงศึกษาค้นคว้าจนถึงตรัสรู้นั้น บาลีที่ทรงเลือก สามารถตอบสนองพุทธ ประสงค์ได้ คือ สามารถจะเก็บรายละเอียดได้ สื่อสารทำความเข้าใจได้ และเก็บเนื้อหาสาระแห่ง หลักธรรมไว้ได้ ไม่แปรผันตามกาลเวลา เพราะเป็นภาษาที่มีวิวัฒนาการเป็นตัวกำหนด ทำให้ พระพุทธพจน์แม้จะล่วงกาลผ่านเวลามาถึง 2,500 กว่าปีล่วงแล้ว ก็ยังปรากฏเป็นความอัศจรรย์ ของภาษาที่ห่อหุ้มพระพุทธพจน์ไว้ การศึกษาที่คณะสงฆ์จัดให้พระภิกษุสามเณรเล่าเรียน ใน การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี มี 8 ชั้น ได้แก่ ประโยค 1-2 ประโยค ป.ธ.3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 การศึกษาของคณะสงฆ์ประกอบด้วยการศึกษาสามชั้นตอน คือ ชั้นปริยัติ ชั้นปฏิบัติและชั้น ปฏิเวธ การศึกษาชั้นปริยัติเป็นการศึกษาทางทฤษฎีเพื่อศึกษาพระธรรมวินัยให้มีความรู้พื้นฐาน เกี่ยวกับพระพุทธวจนะ และพระธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งถูกเก็บ รักษาไว้ด้วยภาษาบาลี ในอดีตการศึกษาพระปริยัติธรรมมิได้จัดเป็นรูปแบบของโรงเรียนแต่ จัดการเรียนการสอนภายในวัด ดังนั้นวัดจึงเป็นศูนย์กลางของการศึกษาปริยัติธรรม และถือเป็น ศาสนกิจอย่างหนึ่งที่พระภิกษุสามเณรจะต้องศึกษา และนำความรู้ที่ถ่ายทอดให้กับประชาชน จากข้อมูลของแม่กองบาลีสนามหลวง ได้สรุปปัญหาและอุปสรรคทางการศึกษา พระปริยัติ ธรรม แผนกบาลีไว้ดังต่อไปนี้ 1. จำนวนนักเรียนมีแนวโน้มลดลง บางแห่งแทบจะหาผู้เรียนไม่ได้ เพราะผู้บวชน้อยลงหรือพระภิกษุสามเณรส่วนใหญ่มุ่งสนใจเรียนทางโลกประกอบกับทั้งครูและ นักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการศึกษาด้านธรรม-บาลี เพราะไม่เห็นความสำคัญในการนำไปใช้ ประโยชน์หลังลาสิกขา 2. การจัดการศึกษาไม่เป็นระบบ หลักสูตร วิธีการเรียนการสอนและการ

วัดผลไม่เหมาะสมกับยุคสมัย มุ่งเฉพาะพระภิกษุ สามเณร โดยละเลยเยาวชนและพุทธศาสนิกชนทั่วไป 3. การขาดครูสอนประกอบกับครูสอนพระปริยัติธรรมไม่มีตำแหน่งทางการปกครองและไม่ได้รับการพิจารณาตั้งและเลื่อนสมณศักดิ์เท่าที่ควร รวมทั้งได้คำตอบแทนไม่เหมาะสมและขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 4. ขาดอุปกรณ์การเรียนการสอน 5. ขาดแคลนงบประมาณการจัดการศึกษา รวมทั้งขาดความพร้อมในการจัดตั้งกองทุนการศึกษา (แม่กองบาลีสนามหลวง, 2557) ในส่วนของการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั้น โดยอ้างอิงข้อมูลจากบัญชีจำนวนนักเรียนผู้เข้าสอบบาลีสนามหลวง ตั้งแต่ประโยค 1 - 2 ถึงประโยค ป.ธ.9 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประจำปี พุทธศักราช 2560-2562 พบว่า จำนวนนักเรียนผู้เข้าสอบบาลีสนามหลวง มีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่องตลอด 3 ปี (สำนักงานเลขาธิการเจ้าคณะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2562)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารจัดการสำนักเรียนเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของสำนักเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อเป็นการช่วยในการสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาไม่ให้ทรัพยากรบุคคลในการเรียนบาลีลดจำนวนลงไป รวมทั้งช่วยหาหนทางในการช่วยเพิ่มจำนวนนักเรียนบาลีให้มากขึ้น ซึ่งจะมีผลต่อจำนวนและคุณภาพของบุคลากรทางพระพุทธศาสนาที่จะทำหน้าที่ศึกษาหลักธรรมและเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อความสันติสุขของประชาชนและสังคม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านการบริหารโรงเรียนกับแรงจูงใจในการเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของนักเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการสร้างแรงจูงใจเพื่อส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี (Mixed-Method Research) โดยวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลภาคสนามสำรวจกลุ่มตัวอย่าง คือพระภิกษุและสามเณรที่กำลังศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ผ่านการสอบบาลีประโยค 1-2 ถึงประโยค 9 มาแล้วจำนวน 177 รูป ใน 3 สำนักเรียน คือสำนักเรียนวัดพนัญเชิงวรวิหาร สำนักศาสนศึกษาวัดกษัตราธิราชวรวิหาร และสำนักศาสนศึกษาวัดมเหยงคณ์ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

และในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 รูปหรือคน และการพรรณนาความ

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยทางด้านการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของนักเรียนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทฤษฎี POSDC ได้แก่ ด้านการวางแผนโรงเรียนและหลักสูตรการเรียนการสอน ด้านการจัดองค์กร ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดผลการประเมินผล

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของนักเรียนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทฤษฎี POSDC โดยภาพรวม ($n = 123$)

การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี	ความคิดเห็น		การแปล ผล
	$\bar{X}$	$S. D.$	
ด้านการวางแผนโรงเรียนและหลักสูตรการเรียนการสอน	4.14	0.587	มาก
ด้านการจัดองค์กร	3.77	0.743	มาก
ด้านบุคลากร	4.21	0.634	มาก
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	3.28	0.954	ปานกลาง
ด้านการวัดผลการประเมินผล	3.91	0.744	มาก
ภาพรวม	3.86	0.599	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของนักเรียนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทฤษฎี POSDC โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, $S. D. = 0.599$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นในด้านกิจกรรมการเรียนการสอนพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$, $S. D. = 0.954$)

2) ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของนักเรียนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทฤษฎี POSDC กับแรงจูงใจในการเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของนักเรียนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใน 5 ด้านตามทฤษฎีมาสโลว์

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ ระหว่างปัจจัยในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของนักเรียนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทฤษฎี POSDC ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียน พระปริยัติธรรมแผนกบาลีของนักเรียนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใน 5 ด้านตามทฤษฎีมาสโลว์

ปัจจัยในการบริหารจัดการตามทฤษฎี POSDC	แรงจูงใจในการเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของนักเรียน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใน 5 ด้านตามทฤษฎีมาสโลว์	
	Pearson Correlation(r)	ระดับความสัมพันธ์
ด้านการวางแผนโรงเรียนและ		
หลักสูตรการเรียนการสอน	0.681**	ค่อนข้างสูง
ด้านการจัดองค์กร	0.787**	ค่อนข้างสูง
ด้านบุคลากร	0.664**	ค่อนข้างสูง
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	0.667**	ค่อนข้างสูง
ด้านการวัดผลการประเมินผล	0.643**	ค่อนข้างสูง
ภาพรวม	0.842**	สูง

**มีระดับนัยสำคัญที่ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของนักเรียนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทฤษฎี POSDC ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของนักเรียนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใน 5 ด้านตามทฤษฎีมาสโลว์ ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r=0.842$) ปัจจัยในการบริหารจัดการด้านการวางแผนโรงเรียนและหลักสูตรการเรียนการสอน ด้านการจัดองค์กร ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดผลการประเมินผลที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของนักเรียนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใน 5 ด้านตามทฤษฎีมาสโลว์ มีความสัมพันธ์กันระดับค่อนข้างสูง ($r=0.681, 0.787, 0.664, 0.667$ และ 0.643 ตามลำดับ) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

3) ปัญหา อุปสรรค ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของนักเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับแรงจูงใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของนักเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีดังนี้

1) นักเรียนมีความเห็นว่าตัวโยกมีจำนวนมาก จำได้ยาก

2) นักเรียนที่เก่งและไม่เก่ง เรียนในห้องเดียวกัน ทำให้คนเก่งไปได้ช้า หรือที่ไม่เก่งตามเพื่อนไม่ทัน

3) นักเรียนไม่มีความขยันหมั่นเพียรในการศึกษา นักเรียนไม่ตั้งใจเรียนในห้องเรียน เนื่องจากการใช้งานโทรศัพท์มือถือที่มากเกินไป

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแรงจูงใจในการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของนักเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีดังนี้

1) นักเรียนอยากให้อาจารย์เน้นสอนการใช้ตัวโยก พัฒนาสื่อการสอน เพื่อประหยัดเวลา และงบประมาณ

2) เพิ่มห้องเรียน แยกตามความสามารถเรียนรู้ของนักเรียน ควรจัดปานะให้ในระหว่าง คาบเรียน

3) นักเรียนต้องอาศัยความเพียรในการเรียน ควรส่งเสริมและให้กำลังใจผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ มอบหมายงานอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนให้นักเรียนน้อยลง

4) ควรให้นักเรียนดูหนังสือในที่พักตัวเอง เพื่อให้เกิดสมาธิ และปราศจากการรบกวน ไม่ควรบังคับให้ดูหนังสือ หากนักเรียนอยู่ในสภาพจิตใจที่ไม่พร้อมจะเรียนรู้

5) แม่กองบาลีสนามและสนามสอบควรเพิ่มมาตรการในการจัดสอบให้เข้มงวดมากกว่านี้

อภิปรายผลการวิจัย

ด้านการวางแผนโรงเรียนและหลักสูตรการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง เพราะ การวางแผนโรงเรียนและหลักสูตรการเรียนบาลีที่ดีจะส่งผลให้การศึกษาบาลีมีประสิทธิภาพสูง นักเรียนสามารถเข้าใจบทเรียนได้ดี และสามารถมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ดีคือสอบผ่านในระดับที่ต้องการได้ จะส่งผลให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนบาลีต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ พระมหาชโล ขยสิทฺธ (2550) ที่ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ต่อการศึกษาศาสนาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี: ศึกษากรณีวัดจองคำ ตำบลบ้านหวดอำเภอ งาว จังหวัดลำปาง” ที่พบว่า องค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อการศึกษาศาสนาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ โดยมีเจ้าอาวาสเป็นผู้นำที่มีความโดดเด่นและเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณลักษณะ 2) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ซึ่งวัดมีภูมิทัศน์ที่สวยงามเป็นที่เจริญศรัทธาของผู้ที่เข้ามาภายในวัด 3) ปัจจัยด้านบุคลากร โดยแต่ละฝ่ายจะปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความขยัน เสียสละและเคารพซึ่งกันและกัน 4) ปัจจัยด้านงบประมาณ มีการจัดตั้งมูลนิธิ เพื่อนำดอกผลมาใช้ในการบริหารการศึกษา 5) ปัจจัยด้านแรงจูงใจ มีการสร้างขวัญกำลังใจสำหรับผู้สอน และผู้เรียนอย่างดียิ่ง 6) ปัจจัยด้านรูปแบบการเรียนการสอน มีการเรียนการสอนตลอดทั้งปี จากปัจจัยทั้งหลายดังกล่าว ซึ่งมีลักษณะที่เป็นเสมือนเครื่องส่งเสริมให้

นักเรียนบาลีมีความรัก เคารพในสถาบัน จนทำให้เกิดเป็นแรงจูงใจในการเรียนบาลีให้สัมฤทธิ์ผล เพื่อเป็นการเชิดชูวัดที่ตนมีความรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้สังกัดอยู่

ด้านการจัดองค์กร มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง เพราะการจัดองค์กรในปัจจุบันมีประสิทธิภาพที่ดีแล้วอันเนื่องมาจากการมีผู้บริหารที่เหมาะสมจะส่งผลให้สำนักเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ดีเหมาะสมกับการเรียนบาลี อันทำให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสรพงษ์ การุญ (2551) ที่ได้วิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี: กรณีศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีวัดตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ ที่พบว่า ความสำเร็จในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีวัดตากฟ้า มาจากปัจจัยนำเข้าที่มีผู้บริหารซึ่งมีลักษณะเป็นพระนักบริหารมีความสามารถในการวางแผนงาน มีความเสียสละ ตัดสินใจด้วยความยุติธรรม ครูผู้ปฏิบัติการสอนมีความสามารถ ในการพัฒนาตนเอง มีความรับผิดชอบ เข้าใจหลักสูตร และเป็นแบบอย่างที่ดี มีการจัดอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมอย่างดี และมีการใช้จ่ายงบประมาณตามวัตถุประสงค์ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการส่งเสริมในด้านปัจจัยนำเข้าดังกล่าว เป็นเหตุสำคัญที่ทำให้นักเรียนบาลี เกิดแรงจูงใจในการเรียนบาลีให้สัมฤทธิ์ผล เพราะได้รับรู้ถึงสภาพปัจจัยดังกล่าว ที่ล้วนแต่เป็นสิ่งที่มืออยู่รอบตัว ซึ่งก็หมายถึงวัดที่ได้สังกัดอยู่นั่นเอง แรงจูงใจในการเรียนบาลีจึงเกิดขึ้นจากความรู้สึกภาคภูมิใจในวัดที่ตนได้สังกัดอยู่

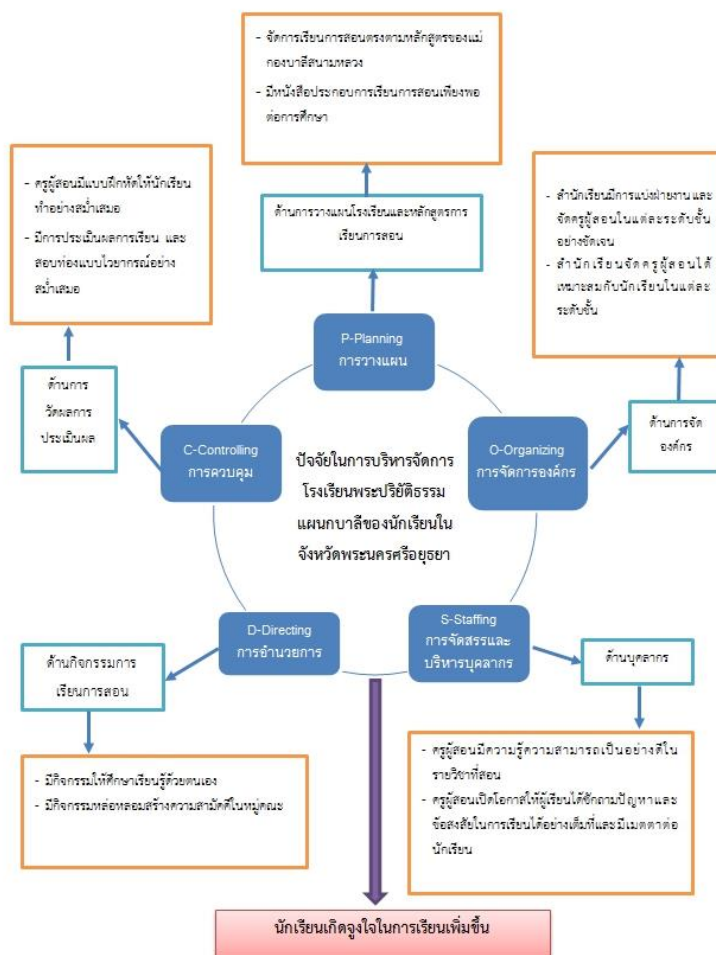
ด้านบุคลากร มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง เพราะอาจารย์ผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญในบาลีและความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนจะทำให้นักเรียนมีกำลังใจในการเรียนเพราะเรียนและเข้าใจบทเรียนได้ง่าย จึงจะมีแรงจูงใจในการเรียนบาลีไปด้วย ด้วยซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอุดร อุตโตร (2554) ที่ได้วิจัยเรื่องแรงจูงใจของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของสำนักเรียนวัดสามพระยา กรุงเทพฯ ที่พบว่า ในด้านของครูผู้สอน ซึ่งเป็นพระภิกษุที่ศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีจบ ป.ธ.9 มีความรู้ ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเนื้อหาตรงตามวิชาที่สอน สามารถถ่ายทอด และอธิบายได้ชัดเจนเข้าใจง่าย มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการสอนพร้อมเปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นหรือซักถาม ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนบาลีเกิดแรงจูงใจในด้านอัตตาธิปไตยเพิ่มมากขึ้น เพราะมีความต้องการความรู้ในด้านพระปริยัติธรรมแผนกบาลีเป็นเบื้องต้นอยู่แล้ว

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง เพราะ กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีจะส่งผลให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนมากขึ้น ก็จะไม่ท้อไม่คิดว่าเนื้อหานั้นยากเกินไป ทำให้มีแรงจูงใจในการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของสว่าง วงศ์ฟ้าเลื่อน (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบูรณาการสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544” ผลวิจัยพบว่า หลักการและวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ คือ กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ มีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงเข้าด้วยกันโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการ

ปฏิบัติจริง ซึ่งมีครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทางให้กับผู้เรียน และประสบการณ์ต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างสมดุลทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ ทักษะ และสามารถแก้ปัญหาที่ประสบในชีวิตประจำวันได้

ด้านการวัดผลการประเมินผล มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง เพราะการวัดประเมินผลที่ดี จะทำให้นักเรียนได้รู้ความสามารถของตนเองอยู่เป็นระยะ ๆ ทำให้เตรียมตัวในการสอบจริงได้ทัน จึงประสบความสำเร็จในการเรียน ก็จะมีแรงจูงใจในการเรียนบาลี แต่ถ้าหากไม่มีการวัดผลประเมินผล นักเรียนเลย ก็จะทำให้ให้นักเรียนไม่รู้อำนาจของตนเอง จะสัมฤทธิ์ผลในการศึกษาได้น้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูอนุกุลสุตกิจ (2561) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาแรงจูงใจของนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในจังหวัดชลบุรี” พบว่า การตรวจสอบการเรียนการสอนเป็นขั้นตอน กระบวนการ นอกจากเจ้าสำนักต้องตรวจสอบครูและนักเรียนแล้ว ครูผู้สอนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องตรวจสอบนักเรียนทุกขั้นตอนของการเรียน ทักษะ ไอคิว ของผู้เรียนต่างหากการตรวจสอบจะทำให้รู้ว่าคุณนักเรียนจะเรียนไหวหรือไม่ การตรวจสอบทำให้รู้ข้อบกพร่องทำให้เกิดการปรับปรุงแก้ไขสำนักเรียนที่ขาดการตรวจสอบมักจะไม่สามารถประสบความสำเร็จนักเรียนจะไม่ตั้งใจเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับครูผู้สอนเองไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด ในการสั่งงานของผู้วางแผนจำเป็นต้องมีระยะเวลาในการตรวจสอบแผนงานที่ส่งไปยังผู้ได้บังคับบัญชาเพื่อวัดผลของแผนงานว่าปฏิบัติแล้วมีผลเป็นอย่างไร เพื่อให้เกิดการปรับปรุงแผนงานให้เกิดความชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้ทำให้การวางแผนและการปฏิบัติมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นสำนักเรียนที่มุ่งหวังผลการเรียนการสอนต้องการให้นักเรียนสอบได้มากจะมีการตรวจสอบสูงวางระเบียบ กฎเกณฑ์ ค่อนข้างมาก แต่ถ้าเป็นสำนักเรียนที่นักเรียนดูหนังสือเองก็ไม่มีตรวจสอบอะไร จะไปตรวจสอบตอนเข้าสอบว่ามีนักเรียนสอบได้หรือสอบตกเท่านั้น

องค์ความรู้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 สรุปได้ว่า “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของนักเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” โดยลักษณะสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ดังนี้ คือ

1. ด้านการวางแผนโรงเรียนและหลักสูตรการเรียนการสอน ผู้สอนควรจะวางแผนการสอนให้ชัดเจนกว่านี้ มีเตรียมการสอน และวางแผนสิ่งที่นักเรียนจะได้รับในแต่ละคาบที่สอน และสิ่งที่ควรที่จะปรับวิธีการสอนบาลีให้เข้ากับพฤติกรรมของเด็กยุคใหม่ วิชาไวยากรณ์ให้เน้นความเข้าใจมากกว่าท่องจำ ในนักเรียนวัยเด็กสามารถให้ท่องจำก่อนไปก่อนได้ แต่สำหรับนักเรียนวัยผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องบังคับท่อง ให้บอกวิธีการและจุดสังเกต โดยที่ผู้เรียนไม่ต้องไปศึกษาเอง วิชาแปลไม่ควรให้แปลยาวๆเหมือนวิธีการสอนเดิม ควรจะค่อยๆแปลไปและอธิบายหลักการแปลให้

ฟังด้วย ปรับวิธีการสอนให้ทันสมัยขึ้นโดยใช้สื่อการเรียนรู้เช่น หนังสือเพิ่มเติมที่สรุปเทคนิค เนื้อหาหรือคลิปวิดีโอที่เป็นสื่อการสอนเข้ามาช่วยในการสอน และควรเล่าถึงความสำคัญและที่มาของภาษาบาลีให้นักเรียนได้ซาบซึ้งและสร้างกำลังใจในการเรียนด้วย การสอนต้องให้คำชมกับนักเรียนด้วยเพื่อเป็นการสร้างกำลังใจ สร้างแรงจูงใจในการเรียนให้กับนักเรียน การลงโทษเป็นอุปสรรคในการเรียนการสอน พระอาจารย์พระพี่เลี้ยงต้องเรียนรู้วิธีการลงโทษนักเรียนอย่างถูกวิธี ไม่ลงโทษตามใจตัวเอง ไม่ลงโทษโดยใช้อารมณ์

2. ด้านการจัดองค์กร ระบบปกครองนักเรียนในโรงเรียนแบบพืดูแลน้อง เป็นระบบที่เหมาะสมกับโรงเรียนพระปริยัติธรรม ส่งผลให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนบาลีในโรงเรียนพระปริยัติธรรมได้อย่างมีความสุข สำหรับนักเรียนที่มีความตั้งใจมีเป้าหมายในการเรียนบาลีอยู่แล้วนั้น การบริหารจัดการเรื่องสถานที่พัก เรื่องการขบฉัน จะไม่ส่งผลต่อแรงจูงใจของนักเรียนกลุ่มนี้เลย แม้จะต้องอยู่ลำบากแต่ถ้าได้เรียนตามต้องการก็อยู่ได้ แต่สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้มีเป้าหมายในการเรียนบาลีมากนัก เรื่องสถานที่พักและการขบฉันส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนคือถ้าที่พักแยกเป็นส่วนตัว ไม่ต้องพักรวม นักเรียนก็จะมีแรงจูงใจในการเรียนต่อมากกว่าการต้องรวมในที่พักรวม สำนักที่มีนักเรียนจำนวนมากเพราะมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรและสำนักเรียนในเชิงรุก คือให้สามเณรที่สอบได้ประสบความสำเร็จไปชวนเด็กในหมู่บ้านมาบวชเรียนตามรุ่นพี่ ถ้าสำนักที่รอต้อนรับสมัครอยู่แค่ที่วัด จำนวนนักเรียนก็ลดลงเรื่อย ๆ บางสำนักเรียนถ้านักเรียนสอบเข้าไม่ผ่านเกิน 1 ปีหรือ 2 ปีก็ต้องย้ายวัดย้ายที่เรียน จำนวนนักเรียนก็ลดลงด้วยกฎที่มีอยู่ สำหรับวัดโมลีโลกยารามไม่มีกฎแบบนั้น ให้นักเรียนตกที่ปีก็ได้ นอกจากนี้ยังไม่มีกฎเกณฑ์เรื่องกิจวัตร กิจกรรมเข้ามาบังคับนักเรียน นักเรียนมีอิสระในการเรียนค่อนข้างมาก เป็นผลให้นักเรียนก็มีแรงจูงใจในการเรียนเพิ่มขึ้น เรื่องทุนการศึกษาก็มีส่วนในการสร้างแรงจูงใจในการเรียนและการสอบ ถ้าพระที่อยากมาเรียนเพื่อได้ความรู้ทุนการศึกษาก็จะไม่สำคัญ ผู้บริหารส่วนใหญ่มักคำนึงถึงผลลัพธ์หรือผลประโยชน์ที่ผู้บริหารและสำนักเรียนจะได้รับ ถ้าให้ความสำคัญถึงความสุขในการเรียนและความรู้ที่นักเรียนจะได้รับ ก็จะส่งผลถึงการจัดการสำนักเรียน นักเรียนก็จะมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น

3. ด้านบุคลากร บรรยายภาคในห้องเรียนที่เกิดจากอาจารย์ผู้สอนสำคัญ การกดดันนักเรียนจะทำให้นักเรียนเครียด นักเรียนกลัวจะโดนดุ ทำให้แรงจูงใจในการเรียนลดลง ถ้าอาจารย์ทำความเข้าใจในตัวเด็ก พยายามปลุกฝังทัศนคติให้เด็กคิดว่าการเรียนบาลีเป็นเรื่องง่าย อาจารย์ผู้สอนต้องมีเทคนิคในการสอนที่ดี ต้องเน้นทั้งคนเก่งและไม่เก่ง ให้มีบรรยากาศเฮฮาในห้องเรียน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในห้องเรียนให้ได้มากที่สุด อาจารย์ต้องมีเนื้อหาที่ตั้งไว้ และสอนให้ไม่ให้นักเรียนเครียด พระอาจารย์และพระพี่เลี้ยงที่ดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างดี แบบพืดูแลน้องปกครองลูกก็ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนบาลี พระพี่เลี้ยงต้องให้ความสำคัญกับบาลี เมื่อนักเรียนมีความสุข นักเรียนก็อยากจะเรียนต่อ พ่อแม่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนค่อนข้างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือความเอาใจใส่ของเจ้าสำนักเรียน ถ้าท่านลงมาตรวจดูแลนักเรียนด้วย

ตนเอง นักเรียนก็จะมีแรงจูงใจมากขึ้น นักเรียนสามเณรที่มาเรียนบาลีส่วนใหญ่ไม่ได้อยากรู้เรื่องของบาลี แต่มาเรียนเพราะเพิ่มโอกาสในการศึกษาให้กับตนเอง แต่อยู่ไปถ้าได้รับการหล่อหลอมและสั่งสอนจากครูอาจารย์และพระพี่เลี้ยงก็จะมีแรงจูงใจในการเรียนเพิ่มขึ้น บุคลากรสำนักเรียนจึงส่งผลมาก วุฒิปรียธรรมของครูผู้สอนอาจจะไม่ส่งผลมากนักกับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน เพราะถ้าครูผู้สอนมีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาที่ตนรับหน้าที่สอน นักเรียนก็จะมีแรงจูงใจในการเรียนได้ไม่ต่างกัน

4. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมเทศน์สอนญาติโยม ควรจะมีให้กับนักเรียนบาลีได้นำเนื้อหาไปใช้ประโยชน์ได้จริงด้วย เป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนที่จะเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้กับนักเรียนตั้งแต่ชั้นประโยค 3 ขึ้นไปได้ มีถือเป็นอุปสรรคในการเรียนบาลีของนักเรียนเป็นอย่างมาก คือทำให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนและการทบทวนบทเรียนลดลง นอกจากนี้การรวมชั้นเรียนโดยให้นักเรียนหลายวัยมาเรียนรวมกัน ทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนการสอนไม่เต็มที่ เพราะผู้ใหญ่กับเด็กมีความสามารถในการเรียนรู้ที่ต่างกัน ถ้าแยกห้องเรียนตามวัยได้ จะทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนมากขึ้นจะส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียน

5. ด้านการวัดผลการประเมินผล ควรมีการปรับเกณฑ์ผ่านในการสอบบาลี เพื่อให้ผู้สอบสอบผ่านได้ง่ายขึ้น อาทิ เช่น การเพิ่มตัวโยกในวงเล็บมาให้อ่าน, การเพิ่มจำนวนคำศัพท์ที่สามารถผิดได้, การใช้คะแนนเข้ามาคำนวณในเกณฑ์การสอบผ่าน เป็นต้น เมื่อสอบผ่านง่ายขึ้นนักเรียนก็จะมีแรงจูงใจในการเรียนบาลีเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของนักเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยได้ข้อสรุปและการเสนอแนะไว้ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เจ้าคณะปกครองตั้งแต่ระดับเจ้าคณะจังหวัดขึ้นไปควรมีนโยบายในการประชาสัมพันธ์เพื่อจัดหานักเรียนเพิ่มเติม
2. แม่กองบาลีควรมีนโยบายในการปรับปรุงหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนในยุคปัจจุบันเสมอ
3. ผู้บริหารสำนักเรียนควรให้ความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน ผู้สอนอย่างแท้จริง ไม่มุ่งเน้นเพียงการสอบบาลีให้ผ่านเท่านั้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ผู้บริหารสำนักเรียนควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาบุคลากรในองค์กร ทั้งครูอาจารย์พระพี่เลี้ยงและนักเรียน อย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นพัฒนาครูอาจารย์ในด้านการเรียนการสอน พัฒนาพระพี่เลี้ยงในด้านการดูแลนักเรียน และพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในหลากหลาย

ด้านเพิ่มศักยภาพและความภาคภูมิใจในตนเอง จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาทั้งองค์กร มีการเรียนรู้ไปพร้อมๆกัน นักเรียนก็จะได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ในการเรียนบาลี ซึ่งจะส่งผลให้มีแรงจูงใจในการเรียน

2. สำนักเรียนควรมีการประชุมเพื่อปรับปรุงหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนในยุคปัจจุบันเสมอโดยอาจเชิญผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกองค์กรมาระดมความคิดด้วย

3. วัดและสำนักเรียนควรจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ เชิญชวนนักเรียนที่สนใจมาบวชเป็นนักเรียนในสำนักเรียน

4. สำนักเรียนควหาแนวทางในการให้นักเรียนใช้เครื่องมือสื่อสารให้น้อยลง
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาแรงจูงใจของนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีโดยใช้หลักพุทธธรรมในหมวดอื่น ๆ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพหรือเชิงปริมาณก็ได้

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับระบบการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์ภาค 2 และสิ่งที่เกิดขึ้นในระบบการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี แนวทางการพัฒนาทั้งระยะสั้นและระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- กิตติมา ปรีดีติลล. (2539). *ทฤษฎีบริหารองค์กร*. กรุงเทพฯ: ธนะการพิมพ์
- กิตติสุนทร เตียววัฒนาตระกูล. (2456). *ทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สวัสดิการสำนักพระครูอนุกุลสุตกิจ. (2561). *การศึกษาแรงจูงใจของนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในจังหวัดชลบุรี* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปัญญาภรณ์ (สุชาติ ธรรมรัตน์) และพระมหาทองดี ปัญญาชีโร. (2548). *การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี*. กรุงเทพฯ: อาทรการพิมพ์.
- พระธรรมโมลี (2544). *สัททนต์สุตตมาลา คัมภีร์หลักบาลีมหาไวยากรณ์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ทักษิณ.
- พระพิพัฒน์ปริยัติสุนทร. (2548). *อนุโมทนาภาวนาในนักเรียนวัดเทพศิลากับการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักเรียนวัดเทพศิลา.
- พระมหาอุดร อุตโตโร. (2554). *แรงจูงใจของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดสามพระยา กรุงเทพฯ* (วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการศึกษา). นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระมหาชลอ ชยสิทธิ. (2550). *ปัจจัยที่นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ต่อการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี: ศึกษาเฉพาะกรณี วัดจองคำ ตำบลบ้านหวด อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง*

(วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา). นครปฐม:
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

พระมหาสรพงษ์ การุญ. (2551). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาโรงเรียนพระ
ปริยัติธรรมแผนกบาลี: กรณีศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีวัดตากฟ้า
จังหวัดนครสวรรค์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

แม่กองบาลีสนามหลวง. (2557). เรื่องสอบบาลีของสนามหลวงแผนกบาลี พ.ศ.2557. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์การศาสนา.

สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2562). สถิติประโยคบาลีสนามหลวง จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2560-2562. พระนครศรีอยุธยา: สำนักงานเจ้าคณะจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา.

สว่าง วงศ์ฟ้าเลื่อน. (2550). การบูรณาการสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาในหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต).
พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

อารี พันธมณี. (2546). จิตวิทยาสร้างสรรค์ การเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: ไยไหม